

2) W odniesieniu do inwestycji dokonanych przed datą wejścia w życie zawiadomienia o wypowiedzeniu niniejszej umowy jej postanowienia pozostaną w mocy przez dalszy okres 10 lat od daty wejścia w życie wypowiedzenia niniejszej umowy.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni przez ich odnośne Rządy, podpisali niniejszą umowę.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 7 października 1994 r.

Sporządzono w Warszawie dnia 18 sierpnia 1994 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim, słowackim i angielskim, przy czym wszystkie teksty są jednakowo autentyczne. W przypadku rozbieżności przy interpretacji tekst angielski będzie rozstrzygający.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej:
S. Szymański

W imieniu
Republiki Słowackiej:
E. Kukan

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *A. Olechowski*

247

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 25 marca 1996 r.

w sprawie wejścia w życie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Warszawie dnia 18 sierpnia 1994 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z postanowieniami artykułu 12 Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporzą-

dzonej w Warszawie dnia 18 sierpnia 1994 r., dokonane zostały przewidziane w tym artykule notyfikacje i w związku z tym powyższa umowa weszła w życie dnia 14 marca 1996 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *D. Rosati*

248

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o wspólnej granicy państwowej,

sporządzona w Warszawie dnia 6 lipca 1995 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 6 lipca 1995 r. została sporządzona w Warszawie Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o wspólnej granicy państwowej w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o wspólnej granicy państwowej

Rzeczpospolita Polska i Republika Słowacka

— realizując zasady i cele zawarte w Układzie mię-

dzy Rzeczpospolitą Polską a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej współpracy, sporządzonym w Krakowie dnia 6 października 1991 r.,

— kierując się pragnieniem pogłębienia przyjacielskich stosunków z korzyścią dla obu Państw i ich narodów,

— dążąc do utrzymania wyraźnego przebiegu polsko-słowackiej granicy państwowej, uzgodniły, co następuje:

Rozdział I

Przebieg i oznakowanie granicy państwowej

Artykuł 1

1. Polsko-słowacka granica państwowa jest płaszczyzną przechodzącą pionowo przez linię granicy na powierzchni Ziemi, oddzielającą terytoria obu Państw, ich przestrzeń powietrzną oraz wnętrze Ziemi.

2. Granica państwowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką (zwanymi dalej Umawiającymi się Stronami) od jej styku z granicą państwową Ukrainy do styku z granicą państwową Republiki Czeskiej ustalona jest Umową między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Czechosłowacką o ostatecznym wytyczeniu granicy państwowej, podpisaną w Warszawie w dniu 13 czerwca 1958 r. (zwaną dalej „Umową o ostatecznym wytyczeniu granicy państwowej”).

3. Przebieg granicy państwowej między Umawiającymi się Stronami przedstawiony jest w dokumentacji granicznej przebiegu i oznakowania wspólnej granicy państwowej (zwanej dalej „dokumentacją graniczną”), którą Umawiające się Strony opracowały stosownie do artykułu 1 ustęp 2 Umowy o ostatecznym wytyczeniu granicy państwowej i odnawiają stosownie do postanowień niniejszej umowy.

4. Przebieg granicy państwowej między Umawiającymi się Stronami określają ponadto:

- a) Protokół w sprawie znaku granicznego „Krzemieniec”, ustawionego na styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czechosłowackiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, oraz protokólny opis punktu styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czechosłowackiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich z dnia 18 kwietnia 1946 r. z załącznikami;
- b) Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną o zmianie przebiegu granicy państwowej oraz niektórych innych sprawach związanych z budową i eksploatacją przez Stronę Polską zapory na Dunajcu z dnia 21 marca 1975 r. (zwaną dalej „Umową o zmianie przebiegu granicy państwowej na Dunajcu”);
- c) Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną w sprawie przebiegu granicy państwowej w związku z wynikami pierwszej, wspólnej kontroli przebiegu polsko-czechosłowackiej granicy państwowej na granicznych ciekach wodnych, z dnia 10 grudnia 1986 r. (zwaną dalej „Umową o pierwszej wspólnej kontroli granicy państwowej na granicznych ciekach wodnych”).

Artykuł 2

Na dokumentację graniczną składają się:

- a) dokumenty stanowiące integralną część Umowy o ostatecznym wytyczeniu granicy państwowej;
- b) dokumenty stanowiące integralną część Umowy o zmianie przebiegu granicy państwowej na Dunajcu;
- c) dokumenty stanowiące integralną część Umowy o pierwszej, wspólnej kontroli granicy państwowej na granicznych ciekach wodnych;
- d) dokumenty ze sprawdzenia przebiegu granicy państwowej, stosownie do artykułów 10 i 11, oraz ze zmian przebiegu granicy państwowej, stosownie do artykułu 5 ustęp 2 i artykułu 6 niniejszej umowy.

Artykuł 3

1. Granica państwowa jest nieruchoma:

- a) na suchych odcinkach lądowych,
- b) w miejscach, w których przecina wody stojące lub ciek wodny, przechodząc z jednego brzegu na drugi,
- c) w miejscach, gdzie przechodzi z suchego odcinka do ciek wodny i odwrotnie.

2. Nieruchoma granica państwowa, określona w ustępie 1, przebiega:

- a) linią prostą od jednego znaku granicznego do najbliższego znaku granicznego, przedstawionych w obowiązującej dokumentacji granicznej. Wyjątek stanowi linia granicy w Tatrach, gdzie między niektórymi sąsiednimi znakami granicznymi przebiega ona dokładnie działem wodnym;
- b) środkiem granicznych dróg i rowów.

3. Drogi i rowy graniczne przedstawione są w dokumentacji granicznej. Na ich początku i końcu osadzone są podwójne znaki graniczne, a wzdłuż nich pojedyncze znaki graniczne, osadzone na przemian na terytorium każdej Umawiającej się Strony.

Artykuł 4

1. Granica państwowa jest ruchoma na granicznych ciekach wodnych, z wyjątkiem przypadków wymienionych w artykule 3 ustęp 1 litery b) i c).

2. Ruchoma granica państwowa, stosownie do ustępu 1, przebiega linią środkową granicznych cieków wodnych lub ich głównych odnóg i dostosowuje się do:

- a) naturalnych zmian położenia koryt granicznych cieków wodnych, z wyjątkiem przypadku wymienionego w artykule 5 ustęp 2;
- b) sztucznych zmian w wyniku regulacji granicznych cieków wodnych, dokonanych po ich uzgodnieniu przez właściwe organy Umawiających się Stron, jeśli zmiany te nie spowodują odchylenia się ich linii środkowej od pierwotnego położenia o więcej niż szerokość koryta i jeśli powierzchnie oddzielone od terytoriów Umawiających się Stron w wyniku nowego położenia linii środkowej cieków zostaną wzajemnie wyrównane.

3. Linią środkową granicznego cieku wodnego jest:

- a) linia jednakowo oddalona od obu wyrównanych linii brzegowych nie uregulowanego lub uregulowanego tylko na jednym brzegu granicznego cieku wodnego;
- b) oś geometryczna obustronnie uregulowanego granicznego cieku wodnego.

4. Linię brzegową granicznego cieku wodnego stanowi:

- a) wyraźna krawędź brzegu;
- b) linia określona lustrem wody, która przepływając między brzegami nie zalewa przyległego terenu;
- c) linia stałego porostu traw lub innej roślinności łądowej;
- d) linia przecięcia się lustra wody przy jej stanie średnim z powierzchnią przyległego terenu.

Jeżeli nie można dokładnie ustalić linii brzegowej granicznego cieku wodnego według jednego z wyżej wymienionych kryteriów, jest nią linia określona wspólnie przez ekspertów gospodarki wodnej Umawiających się Stron.

5. Główną odnogą granicznego cieku wodnego jest ta, w której przy niskim lub średnim stanie wody jest największy przepływ.

Artykuł 5

1. Umawiające się Strony utrzymują graniczne cieki wodne i znajdujące się na nich obiekty techniczne w stanie zapewniającym ustalony przebieg i charakter granicy państwowej.

2. W przypadku znacznej naturalnej zmiany położenia koryta granicznego cieku wodnego, granica państwowa przebiega tak, jak przebiegała przed taką zmianą, jeśli Umawiające się Strony nie ustalą innego jej przebiegu.

3. Jeżeli ruchoma granica państwowa ulegnie przesunięciu w miejscu, w którym przechodzi ona w nieruchomą, miejsce takiego przejścia zostaje określone decyzją Stałej Polsko-Słowackiej Komisji Granicznej.

4. Właściwe organy Umawiających się Stron mogą na zasadzie wzajemnych uzgodnień postanowić o doprowadzeniu koryta granicznego cieku wodnego do stanu, który zapobiegałby powstaniu znacznych naturalnych zmian.

Artykuł 6

Inne zmiany przebiegu linii granicy niż wymienione w artykule 4 mogą nastąpić jedynie po zawarciu przez Umawiające się Strony odrębnej umowy w tym przedmiocie.

Artykuł 7

1. Granica państwowa między Umawiającymi się Stronami podzielona jest na odcinki granicy ponumerowane od I do III.

2. I odcinek granicy rozpoczyna się na styku granicy państwowej Umawiających się Stron z granicą państwową Ukrainy, od znaku granicznego „Krzemieniec”.

3. III odcinek granicy kończy się na styku granicy państwowej Umawiających się Stron z granicą państwową Republiki Czeskiej w punkcie granicznym „Beskid”.

4. Oznakowanie poszczególnych odcinków granicy oraz ich długość określa dokumentacja graniczna.

Artykuł 8

1. Przebieg granicy państwowej oznakowany jest w terenie znakami granicznymi pojedynczymi, podwójnymi lub potrójnymi, umieszczonymi, jak następuje:

- a) pojedyncze — bezpośrednio na linii granicy lub na przemian po obu stronach wspólnych granicznych dróg i rowów oraz granicznych cieków wodnych;
- b) podwójne — na początku i na końcu wspólnych granicznych dróg i rowów oraz granicznych cieków wodnych, jak również w miejscach, gdzie ze względu na przeszkody terenowe nie można osadzić znaku granicznego bezpośrednio na linii granicy;
- c) potrójne — podobnie jak w odniesieniu do podwójnych znaków granicznych, w przypadkach, gdy dla widocznego oznakowania przebiegu linii granicy zastosowanie znaków podwójnych nie wystarcza.

2. Przebieg granicy państwowej oznakowany jest następującymi znakami granicznymi:

- a) żelbetonowym monolitem w kształcie trójściennego ostrosłupa ściętego na styku granicy państwowej Umawiających się Stron z Ukrainą (znak trzech Państw „Krzemieniec”);
- b) głównymi znakami granicznymi — na początku odcinków granicy i w ważnych punktach załamania;
- c) pomocniczymi znakami granicznymi — wewnątrz odcinków granicy;
- d) płytami lub innymi znakami na skałach lub w korpusach jezdni;
- e) żelbetonowymi monolitami w Zalewie Orawskim;
- f) kamiennymi trójściennymi monolitami w kształcie ostrosłupów ściętych, wyznaczającymi punkt styku granic państwowych Umawiających się Stron z Republiką Czeską (punkt trzech Państw „Beskid”).

3. Kształt, rozmiary, materiał, wygląd, oznaczenie i położenie znaków granicznych określone są w dokumentacji granicznej.

4. Oznakowanie przebiegu granicy państwowej innymi znakami granicznymi niż określone w dokumentacji granicznej jest możliwe wyłącznie po uzgodnieniu przez właściwe organy Umawiających się Stron.

5. Osadzanie dodatkowych znaków granicznych, przestawianie zagrożonych znaków granicznych na bezpieczne miejsca oraz zmiana oznakowania bezpośredniego granicy państwowej na pośrednie lub odwrotnie są możliwe po uzgodnieniu przez właściwe organy Umawiających się Stron.

Rozdział II

Artykuł 13

Administracja polsko-słowackiej granicy państwowej

Artykuł 9

Umawiające się Strony zapewniają zawsze jednoznaczny, wyraźnie widoczny i geodezyjnie określony przebieg granicy państwowej. Zobowiązują się utrzymywać i w razie potrzeby odnawiać znaki graniczne oraz aktualizować dokumentację graniczną, stosownie do postanowień niniejszej umowy.

Artykuł 10

1. Umawiające się Strony zapewniają co pięć lat wspólną kontrolę stanu i osadzenia znaków granicznych oraz usunięcie stwierdzonych usterek. Okres pięcioletni zaczyna się liczyć od zakończenia robót w terenie, wykonanych przy ostatnim sprawdzeniu przebiegu granicy państwowej lub kontroli.

2. Pomiary granicznych cieków wodnych wykonywane są podczas co drugiej wspólnej kontroli znaków granicznych.

3. Umawiające się Strony przeprowadzają w miarę potrzeby wspólne sprawdzenie przebiegu granicy państwowej.

4. Na podstawie sprawdzenia lub kontroli, o których mowa w ustępach 1, 2 i 3, zostają sporządzone właściwe dokumenty graniczne.

5. Nowe dokumenty graniczne, sporządzone w wyniku wspólnego sprawdzenia lub kontroli, podlegają przyjęciu stosownie do przepisów prawnych każdej z Umawiających się Stron. Dokumenty nabierają mocy obowiązującej i stają się integralną częścią dokumentacji granicznej w dniu pisemnego powiadomienia Umawiających się Stron o ich przyjęciu.

Artykuł 11

1. Jeśli wymaga tego zapewnienie widoczności przebiegu granicy państwowej, Umawiające się Strony podejmują niezbędne działania również poza okresowym wspólnym sprawdzaniem stanu i rozmieszczenia znaków granicznych.

2. W przypadku stwierdzenia przez jedną z Umawiających się Stron, że znak graniczny został uszkodzony lub przestawiony, Umawiające się Strony kontrolują jego położenie również poza okresowym, wspólnym sprawdzaniem, a w razie potrzeby powodują osadzenie znaku granicznego na właściwe miejsce.

Artykuł 12

1. Umawiające się Strony zapewniają na swój koszt specjalistów geodezyjnych i kartograficznych, jak również pomocniczy personel techniczny do pomiarów i oznakowania granicy państwowej oraz do wynikających z nich prac kartograficznych.

2. Rozdzielaniem zadań zajmuje się Stała Polsko-Słowacka Komisja Graniczna, która zapewni jak największą celowość, gospodarność i równe obciążenie stron.

1. Właściciele i użytkownicy gruntów oraz budowli i urządzeń znajdujących się na granicy państwowej lub w jej pobliżu obowiązani są umożliwiać prace związane z oznakowywaniem, pomiarami i utrzymaniem, a zwłaszcza z osadzaniem znaków granicznych i geodezyjnych. Roboty te wykonywane są z poszanowaniem interesów publicznych i prywatnych.

2. Osoby powołane do wykonywania zadań stosownie do artykułów 10, 11 i 12 mają prawo wjazdu i wstępu na grunty, do budowli i urządzeń. Nie mają prawa wstępu do pomieszczeń prawnie chronionych. Zainteresowane osoby należy powiadomić o rozpoczęciu robót w odpowiednim czasie zgodnie z przepisami wewnętrznymi Umawiających się Stron.

3. W razie gdyby roboty i działania, o których mowa w ustępach 1 i 2, spowodowały szkody, poszkodowanemu przysługuje roszczenie o odszkodowanie wobec Umawiającej się Strony, na której terytorium znajdują się grunty, budynki i urządzenia. Właściciele i użytkownicy gruntów wymienieni w ustępach 1 i 2 dochodzą swych praw do odszkodowania stosownie do przepisów prawnych Umawiającej się Strony, na której terytorium znajdują się grunty, budynki i urządzenia. Poszkodowany nie może dochodzić swych praw do odszkodowania wobec drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14

W razie konieczności odnowienia oznakowania znaku granicznego na styku granic państwowych trzech Państw, roboty zostaną wykonane po ich uzgodnieniu przez wszystkie zainteresowane Państwa.

Artykuł 15

Umawiające się Strony zobowiązują się do ochrony znaków granicznych i geodezyjnych oraz innych urządzeń przeznaczonych do oznakowania granicy państwowej, przed ich uszkodzeniem, zniszczeniem, bezprawnym przestawieniem oraz ich używaniem niezgodnie z przeznaczeniem.

Artykuł 16

Umawiające się Strony zapewniają utrzymywanie na suchych odcinkach granicy państwowej, po obu jej stronach, wolnego pasa o szerokości 1 m, a wokół znaków granicznych wyznaczających pośrednio przebieg granicy państwowej — przestrzeń o promieniu 1 m bez zarośli utrudniających widoczność. Postanowienie to nie dotyczy jednak roślinności przeznaczonej do umacniania brzegów ani też chronionych drzew, krzewów i roślin.

Artykuł 17

Na odcinkach, o których mowa w artykule 16, mogą być budowane wyłącznie urządzenia służące publicznej komunikacji, obiekty i urządzenia związane z odprawą paszportową i celną, ochroną granicy, jak również wszelkie przecinające ją przewody, po uzgodnieniu z właściwymi organami Umawiających się Stron.

Artykuł 18

Na linii granicy państwowej nie wolno umieszczać żadnych oznaczeń granicy własności.

Artykuł 19

W przypadku wykonywania robót związanych z poszukiwaniem lub wydobywaniem surowców mineralnych wewnątrz 50-metrowego pasa po obu stronach granicy państwowej Umawiające się Strony podejmują wspólnie niezbędne przedsięwzięcia dla zabezpieczenia przebiegu granicy państwowej i jej oznakowania, z uwzględnieniem ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wodach granicznych.

Rozdział III

Stała Polsko-Słowacka Komisja Graniczna

Artykuł 20

1. Umawiające się Strony ustanawiają do wykonywania zadań określonych niniejszą umową Stałą Polsko-Słowacką Komisję Graniczną (zwaną dalej „Komisją Graniczną”).

2. Komisja Graniczna składa się z delegacji polskiej i delegacji słowackiej. Rządy obu Umawiających się Stron mianują przewodniczących delegacji Komisji Granicznej, ich zastępców i członków.

3. Przewodniczący Komisji Granicznej i ich zastępcy oraz wyznaczone przez nich osoby upoważnione są do utrzymywania bezpośrednich wzajemnych kontaktów.

4. Przewodniczący każdej delegacji może do pracy w Komisji Granicznej powoływać ekspertów i pracowników pomocniczych.

Artykuł 21

1. Komisja Graniczna jest uprawniona w szczególności do:

- a) organizowania i przeprowadzania wspólnej kontroli lub sprawdzania stosownie do artykułów 10 i 11;
- b) decydowania o sposobach oznakowywania przebiegu granicy państwowej;
- c) dokonywania zmian w oznakowaniu granicy państwowej w związku z budowaniem lub likwidowaniem granicznych dróg i rowów;
- d) kwalifikowania zakresu zmian położenia koryt granicznych cieków wodnych i opiniowania projektów regulacji granicznych cieków wodnych z punktu widzenia przebiegu granicy państwowej;
- e) wypowiedzania się w sprawie działalności budowlanej i innych przedsięwzięć o charakterze technicznym, podejmowanych w bezpośredniej bliskości granicy państwowej;
- f) zmiany oznakowania granicy państwowej z pośredniego na bezpośrednie i odwrotnie;
- g) sporządzania dokumentów granicznych.

2. Komisja Graniczna opracowuje swój statut, instrukcję techniczną pomiarów i utrzymania oznako-

wania przebiegu granicy państwowej oraz wytyczne do sporządzania lub aktualizacji dokumentacji granicznej.

3. Komisja Graniczna nie jest uprawniona do zmiany przebiegu granicy państwowej.

4. Komisja Graniczna przedstawia Rządowi Umawiających się Stron propozycje zmian przebiegu granicy państwowej.

Artykuł 22

Do podjęcia decyzji przez Komisję Graniczną potrzebna jest zgoda przewodniczących obu delegacji. Decyzje Komisji Granicznej stanowią część składową protokołów jej posiedzeń.

Artykuł 23

1. Komisja Graniczna powołuje do wykonywania swoich zadań mieszane grupy pomiarowe; ich liczbę i skład ustala w zależności od zakresu i rodzaju robót, które należy wykonać.

2. Kierownicy mieszanych grup pomiarowych wykonują zadania zgodnie z wytycznymi Komisji Granicznej i stosownie do protokołów jej posiedzeń.

3. Komisja Graniczna zatwierdza techniczne materiały podkładowe, sporządzone przez mieszane grupy pomiarowe.

4. Wyniki każdej kontroli lub sprawdzenia przebiegu granicy państwowej Komisja Graniczna ujmuje w protokole końcowym.

Artykuł 24

1. Posiedzenia Komisji Granicznej odbywają się co najmniej raz w roku i — jeśli nie uzgodniono inaczej — na przemian na terytoriach Umawiających się Stron. Posiedzeniom przewodniczy przewodniczący delegacji tej Umawiającej się Strony, na której terytorium odbywa się posiedzenie.

2. Przeglądy granicy państwowej przeprowadzane są po ich uzgodnieniu przez obie delegacje Komisji Granicznej.

3. Z każdego posiedzenia Komisji Granicznej lub przeglądu granicy państwowej zostaje sporządzony protokół w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i słowackim.

4. Protokoły Komisji Granicznej nabierają mocy obowiązującej w dniu pisemnego powiadomienia się przewodniczących delegacji o ich zatwierdzeniu przez właściwe organy Umawiających się Stron. Powiadomienie to powinno nastąpić w jak najkrótszym czasie, nie później niż na najbliższym posiedzeniu Komisji Granicznej.

5. Każda z Umawiających się Stron pokrywa koszty związane z działalnością swojej delegacji Komisji Granicznej, łącznie z kosztami powołanych przez nią ekspertów i pracowników pomocniczych.

Artykuł 25

1. Osoby upoważnione do wykonywania zadań związanych z administracją granicy państwowej mają prawo do swobodnego poruszania się na granicy, a w uzasadnionych przypadkach — do przekraczania jej także poza przejściami granicznymi. Na żądanie właściwych organów są one obowiązane okazać paszport lub przepustkę graniczną oraz upoważnienie wydane przez Komisję Graniczną.

2. Osoby wymienione w ustępie 1 w czasie wykonywania czynności na terytorium drugiej Umawiającej się Strony mają prawo do noszenia munduru swojej formacji; nie mają natomiast prawa do noszenia broni.

Artykuł 26

1. Towary przywiezione z terytorium jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, przeznaczone do prac wykonywanych zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, zwolnione są od cła, podatków i innych opłat.

2. Pojazdy, narzędzia, urządzenia, instrumenty, aparaty, maszyny, nie wykorzystane materiały i części zamienne muszą być wywiezione w terminie 1 miesiąca od dnia zakończenia prac na terytorium tej Umawiającej się Strony, z której zostały przywiezione.

3. Towary nie wywiezione, o których mowa w ustępie 2, podlegają cłu, podatkom i opłatom zgodnie z prawem wewnętrznym tej Umawiającej się Strony, na której terytorium pozostały.

4. Osoby, którym zlecono wykonanie zadań na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zgodnie z postanowieniami rozdziału II i III niniejszej umowy, mogą zgodnie z obowiązującym prawem wewnętrznym tej Umawiającej się Strony przewozić rzeczy osobistego użytku na własne potrzeby w czasie podróży, łącznie z artykułami spożywczymi, napojami, lekarstwami i wyrobami tytoniowymi.

5. Przy odprawie celnej rzeczy i towarów, o których mowa w ustępach 1 i 4, właściwe organy Umawiających się Stron zastosują wszelkie możliwe ułatwienia zgodnie z obowiązującym prawem wewnętrznym.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 2 października 1995 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *W. Bartoszewski*

Rozdział IV

Postanowienia końcowe

Artykuł 27

Spory dotyczące interpretacji lub wykonywania niniejszej umowy rozstrzygane są na drodze dyplomatycznej.

Artykuł 28

W dniu wejścia w życie niniejszej umowy w stosunkach między Stronami tracą moc obowiązującą:

- 1) Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną o stosunkach prawnych na polsko-czechosłowackiej granicy państwowej oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, sporządzona w Pradze dnia 2 grudnia 1967 r., z wyjątkiem artykułów 12—34, które tracą moc z dniem wejścia w życie odrębnej umowy regulującej te zagadnienia,
- 2) Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o wykonywaniu rozdziałów I i II Umowy o stosunkach prawnych na polsko-czechosłowackiej granicy państwowej oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych z dnia 17 października 1974 r.

Artykuł 29

Niniejsza umowa zostaje zawarta na okres 15 lat. Ulega ona zawsze przedłużeniu na okresy pięcioletnie, jeśli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie jej, w drodze notyfikacji, najpóźniej na rok przed upływem jej ważności.

Wypowiedzenie niniejszej umowy nie ma wpływu na ważność dokumentów wymienionych w artykułach 1 i 2 niniejszej umowy.

Artykuł 30

Niniejsza umowa podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w 30 dniu po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Bratysławie.

Niniejszą umowę sporządzono w Warszawie dnia 6 lipca 1995 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i słowackim, przy czym oba teksty mają jednakową moc.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej
A. Milczanowski

W imieniu
Republiki Słowackiej
L. Hudek

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.